

TYÖSELOSTEITA JA ESITELMIÄ
98 • 2006

Bling Bling

– miten tytöt tykkäävät koruista –

PETRA AHDE

KULUTTAJATUTKIMUSKESKUS

Kuluttajatutkimuskeskus – Työselosteita ja esitelmiä 98:2006

Bling Bling – miten tytöt tykkäävät koruista

Petra Ahde

Julkaisun hinta

8,40 €

Kansi/taitto: Taina Pohjoisaho

Julkaisija

PL 5 (Kaikukatu 3)

00531 HELSINKI

Puh. (09) 77 261

Faksi (09) 7726 7715

www.kuluttajatutkimuskeskus.fi

Marraskuu 2006

ISBN 951-698-147-X (PDF)

SISÄLTÖ

Johdanto	2
Syitä koristautumiseen.....	4
Muoti	4
Muisto.....	5
Viesti	7
Metodi	8
Kolme korutyyppeä	10
Omistus	11
Arvo	16
Aika.....	17
Kommunikaatio korun kautta.....	18
Johtopäätökset	20
Lähteet	21

BLING BLING

- miten tytöt tykkäävät koruista

Käytäksä sitte paljon niitä kukkapinnejä?
Emmä kauheesti. Sillon ku alotin käymää, käymää tai tulin Kaisaniemen kouluun.
Sillon mä käytin, mut en enää.
Ai miks just sillon?
Piti antaa ja tehdä hyvä vaikutus.
(tyttö, 14 vuotta)

Se on mun isovanhemmilta. Ne oli jossain matkalla ja sit ne osti sen.
Onko sulla kauan ollut se?
Mä olin kai yksvuotias, kun mä sain sen.
Eli aika kauan.
Joo (nauraa).
No, käytätkö sä sitä paljon?
Mä käytin sitä enemmän aikaisemmin, mut en enää, ku mä pelkään, et se häviää,
ku koko ajan räplää sitä ja sit alkaa pelätä, et se koht menee kuluu poikki,
mä en enää uskalla käyttää sitä.
(...)

Ja mitä sitten jos se pieni sydän ja kaulaketju häviäis?
No, sillä on aika paljon tunnearvoa, et olis se kyllä sitte aika kauheeta.
Millasta tunnearvoa sillä sitten on?
Kaikenlaista.
Ai siksi, kun se on vanha vai?
Nii ja sit ku se on isovanhemmilta ja.
(tyttö, 14 vuotta)

Joo, tota noin. Mitä sä haluat kertoa noitten korujen kautta, silloin kun sä käytät niitä?
(mieltii pitkään) Mä oon nainen, oon naisempi, ehkä silleen haluan korostaa
silleen naisesti, tai naismaisesti. Nykyäänhän miehetkin käyttää silleen,
sopiihan niillekin joskus.
(tyttö, 16 vuotta)

JOHDANTO

Olin ollut korualalla vuosia kysymättä kertaakaan korujen käyttäjiltä, miksi he koruja käyttävät. Olen työskennellyt opiskelujen lomassa eri verstailla, tukkumyynnin parissa, yksityisenä ammatinharjoittajana ja korujen arvioitsijana. Olen siis suunnitellut, tehnyt ja myynyt koruja tapaamatta varsinaisesti kertaakaan asiakkaita eli loppukäyttäjiä. Kysymättä miksi he koruja käyttävät ja tietämättä miksi nuo pienet objektit ovat niin tärkeitä omistajilleen. Olen keskustellut asiakkaitteni, ystäväni ja kollegojeni kanssa korujen käyttämisestä, mutta keskustelutilanteissa olen aina ollut itse sepän tai muotoilijan roolissa. Koruasioiden näkökannalta siis eri arvoisessa asemassa kuin korujen käyttäjät.

Mielestäni muotoilijan kannalta on hyvin tärkeää tietää syyt, miten ja miksi tekeillä olevaa tuotetta tullaan käyttämään. Koruissa käytön syyt ovat erilaisia kuin esimerkiksi teollisen muotoilijan suunnittelemassa funktionaalisessa tuotteessa, kuten tiskiharjassa. Korujen käyttöön liittyy paljon henkilökohtaisempia syitä ja harvemmin koruja käytetään toiminnallisiin tarkoituksiin. Taideteollisen korkeakoulun lopputyö antoi minulle tutkijan ominaisuudessa mahdollisuuden ottaa selvää korujen käyttämisestä suuremmassa mittakaavassa. Tässä kontekstissa en enää ollut keskustelussa seppä tai muotoilija, vaan tutkimusta tekevä nainen, entinen teini-tyttö.

Tyttöjen korujen käyttämiseen liittyvät syyt perustuvat useimmiten arvoihin, joita heille on muodostunut korua kohtaan. Selvitin tutkimukseni kautta, mitä yhteneväisyyksiä näillä arvoilla on. Teini-ikäisen tytön suhde koruun on aina yksilöllinen. Muotoilun kautta korulle ei voida luoda arvoja, mutta tutkimuksen kautta voidaan määritellä asioita ja etsiä yhteneväisyyksiä, jotka esiintyvät tärkeiksi muodostuneissa esineissä. Pelkkä tuotteiden tarkastelu ei riitä tällaisessa tutkimuksessa vaan on pyrittävä saamaan henkilökohtaisia vastauksia korujen omistajilta itseltään heidän suhteestaan koruun käytössä. Korut ovat

hyvin henkilökohtaisia tuotteita ja tunnesiteet, joita käyttäjillä on koruja kohtaan ovat yksilöllisiä. Useat materiaalit, joita on teini-ikäisten tyttöjen koruissa, poikkeavat perinteisistä korujen valmistusmateriaaleista. Vain pieni osa tyttöjen käyttämistä koruista on valmistettu perinteisistä jalometallialan materiaaleista, kuten kullasta, hopeasta tai jalokivistä. Tutkimuksen kautta halusin saada tietoa myös siitä, onko materiaaleilla merkitystä korun omakohtaistumisessa, käytössä, valituksi tulemisessa, arvostuksessa, muistojen rakentumisessa tai kotiutumisen käytössä.

Kotiutuminen tässä artikkelissa tarkoittaa korujen käyttöä, käytössä muokkaantumista ja esineiden tarkoituksellista muokkausta, eli sitä että tytöt ovat hyväksyneet korun ja sen kanssa on alkanut rakentua yhteinen historia. Kotiutumisella ei tarkoiteta ainoastaan esineen taloudellista omistajan vaihtumista, vaan siihen vaikuttavat aina vahvasti myös sosiaaliset ja aistinvaraiset seikat (Silverstone, ym. 1999, 23). Termiin sisältyy myös muistojen ja merkitysten vaikutus käyttäjän suhteessa koruun. Objektit, joilla teini-ikäiset tytöt koristelevat itseään, eivät välttämättä ole koruja, niin kuin sana koru perinteisesti ymmärretään. Tilanteet ja paikat, joissa koristeita käytetään, muodostavat muistoja ja merkityksiä yhtälailla kuin tilanteet ja paikat, joissa koristeita on saatu, hankittu tai ostettu. Esineen ikä, historia ja käyttötapa muokkaavat sen tärkeyttä omistajan ja esineen välisessä suhteessa.

Se on vaan ku se tuo mieleen jotain parin vuoden takaisii juttui, siis silloin ku mä ostin sen silloin.

Kaikkee ja se on ollu mul kauan.

Onko se ollu sulla koko ajan kädessä?

No siis ei ihan, välil se on ollu kadoksissakin jossain ja.

(tyttö, 16 vuotta)

SYITÄ KORISTAUTUMISEEN

Korun funktio pääsääntöisesti on viesti. Koristautuminen on osa ulkonäköä ja ulkonäkö perustuu suurelta osin vaatetukseen. Korut toimivat siinä yhteydessä muoti-, viesti- ja muistoesineinä tyttöjen elämässä. Niiden kautta viestitään omista mieltymyksistä, ajatusmaailmasta, ryhmään kuulumisesta ja omasta muodikkuudesta. Korut sisältävät paljon muistoja, koska niitä saadaan usein lahjoiksi tai ne toimivat merkkeinä tietyistä tapahtumista, esimerkiksi matkoista.

Muoti

Muoti muodostuu sosiaalisissa tilanteissa, joissa on vuorovaikutusta. Tyttöjen keskuudessa muotivirtaukset liikkuvat niiden tilanteiden kautta, joissa näyttäytytään. Muodin myötä näyttäytymisestä on tullut hyvin tärkeää ulkonäön, pukeutumisen ja koristautumisen suhteen. Teini-ikäisillä on tapana viettää aikaansa ostoskeskuksissa, nuorisotaloilla ja kahviloissa. Näissä paikoissa ulkoinen koodisto on tärkeässä asemassa kertomassa nuoresta itsestään. Suosittuja näyttäytymispaikkoja ovat myös diskot, festivaalit ja konsertit, joissa ulkonäkö saattaa olla hyvinkin erilainen kuin paikoissa, joissa vietetään arkipäivisin aikaa, kuten koulu, kahvilat, ostoskeskukset ja nuorisotalot (Nykyri, 1996, 30, Kortelainen, 2002, 285).

Onko sulla tatskoja?
(pudistaa päätään.)
Onko sun mielestä tatskat korui?
Kyl ne siis joskus sillon oli, siis yheksäkyt luvul oli, siis loppupuolel, ne oli muodissa et piti olla sellanen.
Niin
*Ei ku tuli vaan mieleen ku oli ite sillon just jollain kolmannella
ni Spice Girls ja just ne tatskakorut oli in.*
Käytitkö sä silloin niitä, mitä ne on, kertakäyttötatskoja tai niitä?
Kyl niit oli vähän pakko sillon.
(tyttö, 14 vuotta)

Yksilöllisyyttä korostetaan samanaikaisesti kuin yhteisöllisyyttä, kuten yllä olevasta lainauksesta voimme huomata. Kaveriporukkaan ja omiin sekä yhteisiin idoleihin sitoudutaan oman ulkonäön avulla. Samalla kun tytöt haluavat samaistua aikuisiin, he haluavat irrottautua vanhemmistaan ja itsenäistyä. Kodista irrottautumista ja itsenäistymistä osoitetaan ulkonäön kautta. Omilla valinnoilla pukeutumisen ja koristautumisen suhteen saatetaan korostaa omaa itsenäisyyttä.

Muisto

Korujen käyttöön ja hankkimiseen liittyy vahvasti muistot. Yhteiskunta ja elinympäristö määräävät teini-ikään tietynlaisia virstanpylväitä, kuten esimerkiksi uskonnolliset juhlat, koulu ja ikä, jotka merkitsevät tiettyjä tapahtumia. Perinteisesti tällaisiin tilanteisiin liittyvät lahjoiksi saadut korut sekä muistot. Maria Koskijoki kirjoittaa tästä artikkelissaan "**Esine muiston astiana**", että esineet toimivat elämyksen lupauksina mutta myös kokemuksen säilyttäjinä. Hänen mukaansa muisto on mennyt elämys, ja käsinkosketeltavuudessaan

esineet ovat voimallisia muistutuksia elämyksistä. (Koskijoki, 1997, 276). Esineet siis sitovat muistoja ja käytössä toimivat muistinvirkistäjinä.

Tyttöjen oli vaikeaa välillä kertoa, miksi he olivat valinneet juuri tietyn korun tiettyinä päivinä. Vastauksina saattoi olla, että se oli siinä lähimpänä tai päällimmäisenä korulippaassa tai että he eivät olleet miettineet koko asiaa ja olivat ottaneet vaan jonkun. Tämä valinta on ollut täysin tiedostamatonta, johon kuitenkin on saattanut vaikuttaa korun merkitykset eli sen näkymättömissä olevat ominaisuudet ja piirteet. Daniel L. Schacter kirjoittaa kirjassaan *Muisti, aivot, mieli ja menneisyys* (Scharcter, 2002, 135) assosiativisesta muistihausta, joka on tahdosta riippumaton mieleen palauttamisen muoto. Siinä jonkin esineen näkeminen tuo muistot mieleen. Tätä on tutkittu traumaattisten kokemusten yhteydessä, mutta assosiativista muistihakua tapahtuu myös käsiteltäessä positiivisia ja miellyttäviä muistoja. Jokin esine on siis miellyttävä jostain syystä, jota on mahdotonta eritellä.

Myös korun ulkonäköön saattaa liittyä sellaisia värejä tai muotoja, joita yhdistetään miellyttäviin muistoihin ja siksi koko tuote on miellyttävä ja sitä saatetaan pitää mukana aina, kykenemättä koskaan varsinaisesti kertomaan syytä miellyttävyydelle. Tällaiset viestit, joita otetaan esineestä vastaan tiedostamatta, vaikuttavat myös käytön määrään ja jo alkuperäisiin ostopäätöksiin.

Koru saattaa toimia myös muistinvirkistäjänä tiedostetusti, kun halutaan muistella jotain tiettyä tapahtumaa tai henkilöä. Tällöin koru aktivoi muiston. Esimerkiksi perityt ja lahjoiksi saadut korut toimivat tällaisina muisto-aktivaattoreina ja ovat sen takia niin tärkeitä. Käytössä tärkeys kumuloituu: esineen ikä ja siihen liittyvät tarinat tekevät siitä vielä tärkeämmän. Kun koruun liittyviä asioita käydään läpi mielessä, tiedostetusti tai tiedostamattomasti, asiat muistetaan paremmin ja tulevat tärkeämmiksi. Jos taas koruun liittyvät asiat eivät ole merkittäviä, ne unohtuvat eikä esineestä muodostu tärkeää.

Pysyvyyttä ja turvallisuutta rakennetaan elämän aikana ympäröivien esineiden kautta ja avulla. Esineet, jotka nuori omistaa tai joita hän hallitsee, ovat osa identiteettiä, minäkuvaa ja maailmankuvaa, joita hän itselleen rakentaa ja jotka hänen ympärilleen rakentuvat. Esineet ovat pysyviä osia, jotka kertovat omistajastaan, hänen mieltymyksistään, harrastuksistaan ja mielenkiinnon kohteistaan.

Kun nuoren mukana olevaan esineistöön liittyy muistoja, hän tiedostamattaan rakentaa näiden esineiden kautta itselleen turvaverkon. Tämän turvaverkon avulla tytön on helpompi käsitellä omia mielipiteitään suhteessa sen ryhmän ajatuksiin, johon hän kuuluu.

Viesti

Tärkeä korujen käytön syy on kommunikaatio. Korujen kautta halutaan kertoa itsestä, asemasta tai toiminnasta muille ihmisille. Korut ovat viestejä, joiden kautta julistetaan omaa mielipidettä, aatesuuntaa ja identiteettiä. Koruilla on omat tarinansa kerrottavinaan sekä omistajille että katsojille. Tarinat muodostuvat muistoista ja merkityksistä, jotka ovat korun ja käyttäjän välisiä ja joita halutaan pitää mukana ja näyttää niitä muille.

Korut ja koristautumiseen liittyvät esineet ovat erikoisasemassa tässä esinemaailmäsäilyksessä, koska ne ovat yleensä näyillä vain ihmisen päällä ja keholla. Nämä esineet siis kuuluvat sosiaaliseen piiriin myös kodin tai muun hallitun alueen ulkopuolella. Niiden rooli vuorovaikuttajina käyttäjän ja muiden ihmisten välillä on esineiden mukaan otettavuuden vuoksi tärkeämpi kuin paikallaan olevien esineiden.

Teini-iässä viestejä lähetetään joko itsestä tai siitä, millainen haluaisi itsensä olevan. Aina viestit eivät vaan ole kovin selkeitä, kuten alla olevasta esimerkistä voidaan nähdä. Tyttö on ottanut lävistyksen kieleen osoittaakseen itsenäisyyttään, mutta ei ole kuitenkaan kertonut lävistyksestä äidilleen eli auktoriteetille.

Mites toi kieli (lävistys)?
Se on ollu puol vuotta siin ja mutsi ei vieläkään tiedä et mul on kieles koru.
Okei. Ooksä niin kun ihan tahallaan ollu kertomatta? Ooksä niin ku ollut hiljaa, kun se on ollu lähellä?
*Ei mä oon ollu ihan normaalisti jos se huomaa ni sit huomaa,
mut en mä rupee sille kertoo mitää.*
(tyttö, 16 vuotta)

Nuorille muoti ja oma tyyli ovat turvaverkkoja, joihin he voivat tukeutua ja hakea niiden avulla hyväksyntää haluamissaan piireissä ja verkostoissa. Teini-ian identiteetin haku- vaiheessa monet nuoret haluavat samaistua ryhmiin, joista saavat hyväksyntää. Ajatus- maailman korostaminen ulkoisilla seikoilla, kuten vaatteilla ja muilla asusteilla on tärkeää. Tätä hyväksyntää varten jokaisen on edustettava jotakin tyyliisuuntaa ja alakulttuuriryhmää, näitä nykyään ovat esimerkiksi pissikset, gootit, keijut, peikot, hiphopparit, ja hipit.

METODI

Tutkimuksessa käytin metodeina luotaintutkimus- ja haastattelumenetelmiä. Valitsin juuri tällaiset menetelmät, koska tutkin henkilökohtaisten esineiden vaikutusta jokapäiväiseen elämään ja elämän vaikutuksia ja jälkiä esineissä ja niiden käytössä. Luotain- ja haastattelututkimusmenetelmillä päästään hyvin yksilölliselle tasolle henkilön ja esineen välillä. Luotaintutkimusmenetelmä sopi hyvin tällaiseen tutkimukseen, jossa keskityttiin henkilökohtaisiin kysymyksiin ja syihin korujen käytöstä ja koristautumisesta (Mattelmäki, 2003, 119). Haastattelua tutkimusmenetelmänä suositellaan kun halutaan selvittää tunteisiin

liittyviä asioita, kuten tässä tyttöjen tuntemuksia koruista (Hirsjärvi & Hurme, 1982). Haastattelut muodostuivat enemmänkin keskusteluiksi, joiden aiheita ohjailin koristautumisen suuntaan. Haastattelut olivat hyvin mielenkiintoisia, sillä niiden avulla tutustuin henkilökohtaisesti tyttöihin.

Tutkimukseen osallistui 19 tyttöä, joita kaikkia haastattelin ja joista seitsemän jatkoi luotainvaiheeseen. Suurin osa haastatteluista tapahtui Tyttöjen Talolla, joka on tytöille suunnattu nuorisotalo Helsingissä. Haastattelut käytiin kahden kesken tai pienissä ryhmissä. Haastattelujen jälkeen annoin osalle tytöistä luotaimet, jotka sisälsivät päiväkirjan ja kaksi kertakäyttökameraa, joiden avulla he dokumentoivat päivittäistä koristautumistaan.

KOLME KORUTYYPPIÄ

Tutkimukseni pohjalta voin jakaa teini-ikäisten tyttöjen käyttämät korut kolmeen pääluokkaan: usko-toivo-rakkaus-koruihin, eli perinteisiin kultasepäalan liikkeiden tuotteisiin, bling bling -koruihin, eli suuriin, näyttäviin ja edullisiin muotikoruihin sekä ankkarock'04-koruihin, jotka ovat saatuja, vaihdettuja tai tyttöjen itse tekemiä taloudellisesti riippumattomia koruja. Jokaisen luokan korut, niiden hankinta ja käyttö sekä koruja kohtaan muodostuneet arvostukset ovat erilaisia ja yksilöllisiä. Nuorten tyttöjen koruista ei voida tässä puhua yleisesti, sillä jokaisella näistä kategorioista on tärkeä ja omanlainen merkityksensä tytön pukeutumisessa, sekä niissä viesteissä, joita tytöt ulkonäöllään välittävät. Kaikilla tutkimukseen osallistuneilla tytöillä oli jokaiseen luokkaan kuuluvia koruja. Kaikki kolme kategoriaa ovat tytöille tärkeitä ja on mahdotonta sanoa, mikä näistä olisi kaikkein tärkein.

OMISTUS

Korujen hankinnalla ja käytöllä on keskeinen sija niiden kotiutumisessa tytön käyttöön. Vahvimmat muistot, joita koru kantaa ovat usein lähtöisin siitä hetkestä, jolloin koru on tullut tytön omaisuudeksi. Tärkeinä tekijöinä tässä tytöt pitivät myös henkilöitä, joilta koru on saatu tai jotka ovat olleet jakamassa niitä yhteisiä kokemuksia tytön kanssa, joissa myös koru on ollut mukana.

Tää on mun parhaan kaverin kaa tää sydän täs.

(puolikas sydänriipus)

Onko siin teijän nimet tai jotain?

Ei se on vaan tollanen.

Koska te hankitte noi?

Viime jouluna.

Annoikste niinku joululahjaks ne toisillenne vai?

No vähän niinku joo. Sitte mulla on napakoru jonka mä sain Johannalta

ku se tuli ni se toi mulle Espanjasta ja sitte mulla on tää korvis,

tää on Jaanan ja sit tota tää on Veeran. (korvolehden lävistyskoru, jossa on sininen 'kivi')

Niin siis se on niinku Jaanan eikä sun?

Joo.

Että se on sulla lainassa?

Joo.

Onko sillä sitte sun joku koru?

Se lainas ton mulle vaan silleen. Sit mul oli täs (toisessa korvolehden rei'ässä)

yks sellanen, jonka mä sain olikse nyt Lindalt, mut se on tippunu nytte.

(tyttö, 16 vuotta)

Tytöillä oli selkeästi erilainen tapa käyttää koruja arkena ja juhlatilaisuuksissa. Diskoihin koristautumisesta puhuttiin usein. Diskoon ja juhliin koristautuminen tarkoitti tyttöjen mukaan sitä, että koruja käytettiin enemmän kuin koulussa tai muuten arkena. Diskot ovat hyvin tärkeitä paikkoja tytöille ja vaikka nuoremmat tytöt kävivät koulun järjestämissä diskoissa vain muutaman kerran vuodessa, niin silti niistä puhuttiin paljon. Diskoja varten oli muodostunut oma tapa koristautua. Diskoissa käytetään enemmän ja isompia ja näyttävämpiä koruja. Samalla voidaan kuitenkin käyttää usko-toivo-rakkaus-koruja ja varsinkin ankkarock'04-koruja. Ainakin rippiristi jätetään usein bling bling -korujen sekaan diskoon.

Tytöillä on pääsääntöisesti neljä eri tapaa hankkia ja saada koruja. Niitä saadaan lahjoiksi, lainaillaan, tehdään tai ostetaan itse. Usko-toivo-rakkaus-koruja saadaan yleensä merkkipäivinä sukulaisilta ja perheenjäseniltä lahjoiksi. Nämä saattavat olla uusia tai perittyjä koruja vanhemmilta sukulaisilta. Tämän tyyllisiä koruja ei tutkimukseni mukaan koskaan lainata muille, vaan ne ovat hyvin henkilökohtaisia ja niistä pidetään hyvää huolta. Usko-toivo-rakkaus-koruja ei välttämättä uskalleta käyttää kaikissa tilanteissa, sillä niidenkin pelätään hukkuvan. Tytöt eivät pääsääntöisesti osta itse koskaan usko-toivo-rakkaus-koruja, vaikka saattavatkin haaveilla niiden ostamisesta.

Koruja saatetaan lainata, muttei kaikkein tärkeimpiä. Alla olevan esimerkin mukaan bling bling -koruja lainataan mieluummin kuin usko-toivo-rakkaus-koruja. Eli merkityksettömiä muotikoruja uskalletaan antaa toisten käyttöön, mutta merkitykselliset ja rakkaat korut jäävät vain omaan käyttöön.

Ai jaa. Lainaaksä paljon kavereilta koruja vai onko sulla yleensä omat?
Yleensä omat on, mut sit kyl jotain kaulakorui saattaa lainata tai silleen.

Joo. Ooks lainannu sitä tiaraa jollekin?
On se varmaan jollain ollu päässä, mut en silleen, et kenelläkään ei oo ollu sitä silleen, et mä olisin olisin antanut sen johonkin tiettyyn tarkotukseen tai sillee.

Ai et ettet olis itte ollu mukaan ?

Nii.

(tyttö, 12 vuotta)

Bling bling -koruille lainailu on ominaista, koska niiden arvo on useimmiten vain rahallinen. Tytöillä ja näillä koruilla ei siis ole vahvoja tunnesiteitä ja siksi niitä voidaan helposti antaa muidenkin käyttöön. Rahallahan saa aina uusia, eikä ole väliä jos koru ei ole se aivan sama kuin se joka katosi tai meni rikki. Bling bling -korujen ostovaiheessa saatetaan jo ajatella niiden lainaamista toisille ja lainaamisen perusteella tehdään ostopäätöksiä, kuten alla olevasta esimerkistä käy ilmi.

Silleen vaikka jos jonkun kaverin kanssa lähtee ostaa jotain kaupasta tai menee shoppailee, nii sit ite ostaa erilaisen ku se kaveri ja kaveri ostaa erilaisen ku sinä. Sit jonain päivänä sä voit soittaa sille et hei voiks mä lainaa niitä korui, joita sä ostit silloin. Sit sä voit sanoo, et mä voin lainaa sulle ne mitä mä ostin silloin. Sit tulee silleen vähän lainattuu.

(tyttö, 16 vuotta)

Shoppailu on tytöille tärkein bling bling -korujen hankintakanava. Shoppailu nykypäivän teinitytölle on harrastus ja ajanviettotapa, johon liittyy olennaisena osana näyttäytyminen ostoskeskuksissa ja kaupoissa. Shoppailu ei siis tarkoita välttämättä ostosten tekemistä (Kortelainen, 2002, 285. Quart, 2003, 74). Bling bling -koruja ostetaan yleensä samoista kaupoista kuin vaatteita ja näiden korujen markkinointi ja kaupoissa esillepano ovat muoti- ja vaatesidonnaisia. Näitä koruja ostetaan käytettäväksi tietyn vaateen tai vaatekokonaisuuden kanssa. Bling bling -korut ostetaan yleensä myös tiettyä tilannetta varten. Esimerkiksi bileiden tai diskoillan jälkeen, koru jää käyttöön muita tilanteita varten. Koruille, joita shoppaillaan on ominaista niiden edullinen hinta, koska ne ovat yleensä heräte- tai lisäostoksia vaateostosten lomassa. Usein tytöt saattavat kuitenkin ostaa näitä koruja pelkästään niiden edullisen hinnan vuoksi ilman, että he samalla ostavat vaatetta, jonka kanssa korua markkinoidaan.

Ankkarock'04-koruja tytöt tekevät pääsääntöisesti itse, ne ovat useimmiten ystävännauhoja tai muita ranne- tai kaulakoruja. Tähän kategoriaan kuuluvat myös matkamuuistikorut ja best friends -riipukset, joita tytöt ostavat ja saavat, mutta olennaista tämänkin kategorian ostokoruille on niiden edullinen hinta. Suurimman osan näistä koruista tytöt kuitenkin valmistavat itse ja antavat tosilleen. Ankkarock'04-korut ovat riippumattomia vanhemmista ja samalla taloudellisesti riippumattomia tuotteita.

Ankkarock'04-kategorian koruiksi saattaa päätyä esineitä, joita ei alun perin millään tavoin ole tarkoitettu koruiksi. Näiden hankinta on täysin sattumanvaraista. Näitä saatetaan myös löytää tai ottaa uudelleen käyttöön pitkän ajan kuluttua. Uudelleen käyttöön otetuissa koruissa on muistoja aikaisemmista tapahtumista, tässä esimerkiksi lapsuudesta.

Joo. Tota sul on joku rintamerkki tossa repussa?
*Joo se on tommonen (keltainen nalle puh -rintamerkki),
se oli ennen mun kengässä, mut se lähti koko ajan irti,
ni emmä sit viittä enää pitää sitä siin.*

Mistä sä oot sen saanu?
*Mä asuin Karkkilassa, ku mä olin tokalla, ni mä sain ton yheltä mun kaverilta.
Siellä Karkkilassa?*

Joo.
Onko sulla siitä asti ollut se mukana?
*Joo, tai mä löysin sen tossa pari päivää sitten, sit mä laitoin sen mun kenkään, mut se ei pysynyt siinä. Sit mä
laitoin sen tohon. Se on ollu jossain tuolla. Taisin löytää sen ullakolta, niin, et se oli jäänyt niihin tavaroihin,
mitä ei ollu purettu muuton jälkeen.*
Se on aika vanha.
Nii, se on turva.
(tyttö, 13 vuotta)

Mitä ne sulle sitten merkitsee?
*Ne merkitsee aika paljon, kun jotkut niistä on sellasii, et mä haluan... öö...
ne on sellasilta ihmisiltä, joita, tai mä en oo niitten kaveri enää.
Ne on niinku lapsuudest ja silleen.*
(tyttö, 13 vuotta)

ARVO

Osa tyttöjen koruista on singularisoitunut (omakohtaistunut, suom. Petra Ahde), eli niiden taloudellinen merkitys on kadonnut ja se on korvautunut erityisellä esineen tärkeyden kokemisella. Kai Ilmonen kirjassaan *Tavaroiden taikamaailma* puhuu tästä erityisyydestä jopa pyhyytensä. Hänen mukaansa singularisoituneiden tavaroiden kautta rakennetaan sosiaalista identiteettiä, laittamalla esine palvelemaan sen haltijan tarkoitusperiä (Ilmonen, 1993, 208). Useat teini-ikäisten tyttöjen koruista ovat tutkimukseni mukaan muuttuneet omakohtaisiksi, eli niistä löytyy arvoja, jotka ovat merkityksellisiä vain omistajalle ja joita on mahdotonta mitata esimerkiksi rahassa.

Koruksi kelpaa mikä tahansa, tiivisterengas, löylykauhannyöri tai bikininauha kunhan siinä on tunneside. Tämän tunnesiteen kautta voidaan tarkastella korun arvoa sen omistajalle. Tunnesiteet ilmenevät muistoina, joita tytöt yhdistävät koruihin. Arvostus korua kohtaan voi olla myös tiedostamatonta (Scharcter, 2002, 135). Viestit, joita otetaan esineestä vastaan tiedostamatta vaikuttavat ostopäätöksiin ja myös valintapäätöksiin, milloin korua käytetään. Maria Koskijoki kirjoittaa artikkelissaan "*Esine muiston astiana*", että muistot ja mielikuvat tekevät esineistä merkityksellisiä. Olen huomioinut saman asian tutkimuksessani, sillä tytöt osasivat määrittää arvostuksia niissä koruissa, joihin liittyi muistoja (Koskijoki, 1997, 269).

Tytöt arvostavat joitakin koruja enemmän kuin toisia. Varsinaista säännönmukaisuutta tärkeiksi koetuissa koruissa en tutkimuksessani löytänyt. En myöskään löytänyt mitään ulkomuodollista tai materiaalista yhteneväisyyttä eniten arvostettujen korujen kesken. Tärkeät korut saattoivat yhtä hyvin olla usko-toivo-rakkaus-, bling bling- tai ankkarock'04-kategoriasta.

Aika

Korun tärkeyteen vaikuttivat tutkimukseni mukaan näkymättömissä olevat menneisyyteen liittyvät seikat. Eli sellaiset asiat, kuten keneltä tai milloin koru oli saatu, millaisessa elämäntilanteessa tyttö itse oli ollut, kun oli saanut korun tai missä koru oli ollut mukana. Tytöt erittelivät toiset korut tärkeämmiksi, koska niihin liittyy muistoja.

Ainoa yhteneväinen tekijä arvostetuissa koruissa oli se, että ne olivat iältään vanhempia jotta oli ollut mahdollista syntyä muistoja käytön yhteydessä. Korujen ei kuitenkaan tarvinnut olla muutamaa kuukautta vanhempia, jotta muistoja oli voinut muodostua. Todella vanhat, esimerkiksi perityt korut, olivat arvokkaita tyttöjen mielestä, mutta tähän saattoivat vaikuttaa vanhemmilta opitut asenteet koruja kohtaan ja niistä kerrotut tarinat. Henkilökohtaiset arvostukset muodostuivat kuitenkin omien kokemusten kautta. Usein henkilökohtaisia arvostuksia korostamassa olivat suhteet niihin henkilöihin, joilta koruja oli saatu. Osa tytöistä tuli perheestä, jossa vanhemmat asuivat erillään ja muualla asuvalta vanhemmalta saadut korut olivat heille tärkeitä. Oli tilanteita, joissa tyttö oli käyttänyt korua lapsena ja koru toimi muistonsäilyttäjänä lapsuudesta ja lapsuudenajan kavereista. Ihmissuhteet vaikuttivat siis vahvasti arvostuksiin korua kohtaan.

Kommunikaatio korun kautta

Tytöt kokivat myös korujen kautta lähettämänsä viestit hyvin tärkeiksi. Näiden viestien avulla tyttöjen on mahdollista kertoa muille omista arvoistaan ja mielipiteistään, kuten viereisen esimerkin 16-vuotias tyttö haluaa korujen kautta kertoa muille omasta naisellisuudestaan samalla kuin toinen samanikäinen tyttö kokee tärkeäksi kertoa korujen avulla omasta tyyliuunnastaan, goottiudesta. Korujen kautta kerrotaan siis hyvin yksilöllisistä ja henkilökohtaisista arvoista.

No tota onko joku syy miks sulla on noin paljon esimerkiksi sormuksia?
No ei oikeestaan silleen, välil on silleen et mä kuuntelen Night Wishiä ihan kybällä ja pukeudun mustiin vaatteisiin ja sit nää sormukset kuuluu siihen ja sit ku mä en ota niitä pois ni ne muistutta mua siitä et vaiks mul ei olis mustii vaatteita et Night Wish on paras. Silleen ninku tulee sellanen fiilis et mun ei tarvi käyttää mustii vatteit vaan mä oon silti niinku gootti tai jotain muuta vastaavaa.
(tyttö, 16 vuotta)

Joo, tota noin. Mitä sä haluat kertoa noitten korujen kautta, silloin kun sä käytät niitä?
(mieltii pitkään) *Mä oon nainen, oon naisempi, ehkä silleen haluan korostaa silleen naisesti, tai naismaisesti. Nykyäänhän miehetkin käyttää silleen, sopiihan niillekin joskus.*
(tyttö, 16 vuotta)

Eri korujen kautta viestitään eri asioita. Korut mahdollistavat tytölle kanavan kertoa itsestään muille. Esimerkiksi ankkarock'04-korujen kautta tyttö viestii omasta sosiaalisesta asemastaan. Näiden korujen käyttö kertoo muille tytön ystävistä, heidän määrästä ja siitä, miten tyttö arvostaa heitä. Saman kategorian koruista festarirannekkeet kertovat taas tytön kokemuksista festareilla käymisestä ja sen kautta musiikkimausta. Nämä ankkarock'04-korut viestivät siis tytön suosiota ja elävyyttä sosiaalisessa kontekstissa. Usko-toivo-rakkaus-korut toimivat helposti viesteinä siitä, kuinka paljon perhettä arvostetaan, koska heiltä näitä koruja pääsääntöisesti saadaan. Myös uskonnollisuudesta kerrotaan usko-toivo-rakkaus-korujen kautta. Rippiristi, joka on yleisin tämän kategorian koruista, viestii yleensä iästä sen kautta, että se saadaan usein konfirmaatiolahjaksi. Usko-toivo-rakkaus-korut toimivat siis perhearvojen ja vakavien uskomusten merkkeinä. Bling bling -korujen kautta viestitään omasta tyyllisuunnasta, muotitietoudesta ja siitä, millaiseen vertaisryhmään kuulutaan. Ankkarock'04 -korut toimivat myös ryhmän merkkeinä samalla, kun niiden kautta kerrotaan omasta sosiaalisesta piiristä.

Koruihin ja niiden käyttöön liitetään helposti rahallinen arvokkuus, jolle on selkeät perusteet korujen käytön historiassa. Korut on käsitetty ylempien luokkien tuotteina materiaalien kalleuden vuoksi. Teinitytöille tällainen rahallinen arvokkuus koruissa on hyvin kaukaista. Tytöt ostavat itse pääsääntöisesti edullisia bling bling -koruja, saavat lahjoiksi kalliita usko-toivo-rakkaus-koruja ja tekevät itse tai saavat taloudellisesti riippumattomia ankkarock'04-koruja. Kuitenkin minkä tahansa kategorian korusta saattaa tulla kaikkein merkityksellisin tytöille. Heille arvostuksen kohteita ovat nimenomaan henkilöiden ja ajan koruihin mukanaan jättämät näkymättömät jäljet eli muistot. Korut ovat tytöille muistosäiliöitä, joita he kantavat mukanaan.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Tietyt ominaisuudet korun ja sen haltijan välillä johtavat korun kotiutumiseen, eli siihen että se jää tytön käyttöön. Näitä ominaisuuksia tutkimukseni mukaan ovat tyttöä ympäröivän yhteisön hyväksyntä, muodikkaus, koruun liittyvät muistot ja sen omakohtaistunut asema tytön elämässä käytön kautta. Korulla kerrotaan ryhmään kuuluvuudesta, eli ryhmä on hyväksynyt korun ulkonäön osana ja samalla korulla kerrotaan omasta itsenäisyydestä. Viestit ja korun sisältämät muistot tekevät siitä tärkeän. Viestejä eikä muistoja voi muodostua ilman aikaa ja suhdetta tytön ja korun välillä.

Eri kategorioiden korut omakohtaistuvat eri tavoin. Usko-toivo-rakkaus-korujen arvostus tyttöjen keskuudessa, on korkealla. Syynä tähän on se, että ne ovat yleisimmin lahjoja hyvin tärkeiltä henkilöiltä. Arvostuksiin vaikuttaa varmasti myös niiden materiaalien, eli jalometallien ja -kivien, opitut arvostukset, kuten haastatteluissa tytöt sanoivat että "tää on sitte oikeeta" tai muuten mainitsivat materiaalin aitouden. Bling bling -korut tarvitsevat käytön kautta koetun historian, ennen kuin niiden on mahdollista omakohtaistua. Näitä historioita rakentuu tyttöjen elämässä jatkuvasti ja tietyt tuotteet nousevat toisten ohi tärkeydessään. Ankkarock'04-korut sen sijaan ovat esineinä jo valmiiksi singularisoituneita. Nämä esineet eivät olisi kotiutuneet tyttöjen käyttöön korujen ominaisuudessa elleivät ne olisi saavuttaneet pyhyttä jonkin tapahtuman kautta. Esineiden, kuten tiivisterenkaiden, bikininauhojen ja nahkanyörien, käsitteet ovat vain omistajiensa mielissä saavuttaneet korujen tason.

LÄHTEET

- Ahde, Petra. 2005. Bling Bling -tutkimus teini-ikäisten tyttöjen koristautumisesta. Lopputyö, Taideteollinen korkeakoulu. www.paahde.fi.
- Hirsjärvi, Sirkka, Hurme, Helena. 1982. Teemahaastattelu. Gaudeamus, Helsinki.
- Ilmonen, Kai. 1993. Tavaroiden taikamaailma. Vastapaino, Jyväskylä
- Kortelainen, Anna. 2002. Albert Edelfeltin fantasmagoria: nainen, ”Japani”, tavaratalo. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran tutkimuksia 886, Vammala.
- Koskijoki, Maria. 1997. Esine muiston astiana. Teoksessa Katariina Eskola ja Eeva Peltonen (toim.), Aina uusi muisto. Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 54. Gummerus, Saarijärvi. s. 269–285
- Mattelmäki, Tuuli. 2003. Probes: Studying experiences for design empathy. Teoksessa Koskinen, Ilpo, Battarbee, Katja, Mattelmäki, Tuuli (toim.), 2003. Empathic Design, User Experience in Product Design. IT Press, Helsinki. s. 119–130.
- Nykyri, Tuija. 1996. Naiseuden naamiaiset, nuoren naisen diskoruumiillisuus. Jyväskylän yliopistopaino, Jyväskylä.
- Quart, Alissa. 2003. Brändätyt – ostetaan ja myydään nuoria. Like, Jyväskylä.
- Schacter, Daniel, L. 2001. Muisti Aivot, mieli ja menneisyys. Terra Cognita, Helsinki.
- Silverstone, Roger, Hirsch, Eric, Morley, David. 1999. Information and Communication Technologies and the Moral Economy of the Household. Teoksessa Silverstone, Roger, Hirsch, Eric (toim.) Consuming Technologies. Routledge, London and New York.

Bling Bling

- miten tytöt tykkäävät koruista -
PETRA AHDE